

PRZYJĘCIE I ODRZUCENIE SPADKU

W prawie polskim nabycie spadku przez spadkobiercę następuje już z chwilą otwarcia spadku (tj. w momencie śmierci spadkodawcy). Spadkobierca nabywa wówczas wszystkie prawa i obowiązki majątkowe zmarłego, przy czym nabycie takie ma zasadniczo charakter tymczasowy. Każda osoba powołana do dziedziczenia, czy to na mocy testamentu, czy – w jego braku – na mocy przepisów Kodeksu cywilnego, ma bowiem prawo złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

TERMIN NA ZŁOŻENIE TAKIEGO OŚWIADCZENIA WYNOŚI 6 MIESIĘCY OD MOMENTU DOWIEDZENIA SIĘ O ŚMIERCI SPADKODAWCY I MOŻNA TEGO DOKONAĆ W SĄDZIE (PO UPRZEDNIM ZŁOŻENIU STOSOWNEGO WNIOSKU) LUB U NOTARIUSZA

SPADKOBIERCA MOŻE PRZYJĄĆ SPADEK NA DWA SPOSOBY

Pierwszym jest złożenie we wskazanym wyżej terminie oświadczenia o przyjęciu spadku, przy czym można to uczynić wprost lub z dobrodziejstwem inwentarza. Przyjęcie proste oznacza objęcie spadku w całości, bez ograniczenia odpowiedzialności za ewentualne długi (np. z tytułu zaciągniętych pożyczek lub niezapłaconych podatków). Spadkobierca dziedziczy wówczas wszystkie aktywa zmarłego, ale również jego zobowiązania, za które odpowiada całym swoim majątkiem. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza również prowadzi do nabycia wszelkich aktywów spadkodawcy, natomiast odpowiedzialność za długi jest wówczas ograniczona do wartości odziedziczonego spadku.

Drugim rozwiązaniem (w praktyce występującym najczęściej) jest niezłożenie żadnego oświadczenia po śmierci spadkodawcy. Wówczas przyjmuje się, że osoba powołana do spadku przyjęła go, przy czym nastąpiło to z dobrodziejstwem inwentarza. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy otwarcie spadku (śmierć spadkodawcy) miało miejsce przed dniem 18 października 2015 r. – wówczas brak oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku skutkować będzie przyjęciem spadku wprost.

W razie złożenia we wspomnianym 6-miesięcznym terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku osoba, które je złożyła zostaje wyłączona od dziedziczenia, tak jakby nie dożyła otwarcia spadku. Skutkiem tego jest utrata praw do wszelkich praw majątkowych wchodzących w skład spadku, ale jednocześnie powoduje to uniknięcie odpowiedzialności za ewentualne długi spadkowe osoby zmarłej.

Należy przy tym pamiętać, że w miejsce osoby, która odrzuciła spadek wchodzi osoba, która jest następna w linii dziedziczenia – najczęściej będą to jej dzieci, wnuki lub rodzeństwo. Osobom tym przysługują te same uprawnienia i wiążą je ten sam 6-miesięczny termin, przy czym dla każdej z tych osób liczony jest on od momentu dowiedzenia się o tytule swojego powołania do spadku (tj. od dnia uzyskania informacji o odrzuceniu spadku przez osobę wcześniej powołaną do spadku).

freepik.com

Szczególną ostrożność należy zachować wówczas, gdy kolejną osobą powołaną do spadku jest małoletni lub osoba ubezwłasnowolniona. Spadkobierca taki nie może bowiem sam złożyć oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, nie mogą też tego dowolnie zrobić jego przedstawiciele ustawowi (tj. najczęściej rodzice). W tym zakresie zawsze wymagana jest zgoda sądu opiekuńczego, która jest wydawana na wniosek przedstawicieli ustawowych takiej osoby po przeprowadzeniu stosownego postępowania, w którym sąd na podstawie wszystkich okoliczności ocenia, czy przyjęcie lub odrzucenie spadku będzie w danym przypadku zgodne z interesem małoletniego lub ubezwłasnowolnionego spadkobiercy.

Co istotne, żaden spadkobierca nie ma prawnego obowiązku składania odpowiedniego oświadczenia i nikt nie może zostać do takiego przyjęcia bądź odrzucenia zmuszony.

W razie, gdyby spadkobierca złożył oświadczenie woli o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w wyniku błędu lub groźby przysługuje mu uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych takiego oświadczenia. Analogiczne uprawnienie przysługuje spadkobiercy, który z tych samych powodów nie złożył żadnego z wymienionych oświadczeń w terminie 6 miesięcy od momentu dowiedzenia się o tytuleswojego powołania do spadku.

W każdym z wymienionych przypadków wymagane jest jednak wszczęcie stosownego postępowania sądowego, w ramach którego sąd dokonuje oceny, czy ww. uchylenie jest uzasadnione. Jeśli tak, oświadczenie o uchyleniu się o skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (względnie jego braku) podlega zatwierdzeniu.

Co istotne, możliwość omawianego uchylenia obwarowana jest terminem i uprawnienie to wygasa: w razie błędu – z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby – z upływem roku od chwili, gdy stan obawy ustał.

Termin ten jest zachowany, jeżeli przed jego upływem złożony zostanie w sądzie stosowny wniosek w powyższym zakresie.